

יונה-מזבולון או מאשר (1)

1 בית יוסף אורח חיים סימן תרכב אות ב ד"ה וקורין שלשה

ב וקורין שלשה בפרשת עריות ומפטיר ביונה. בפרק בני העיר (מגילה לא). וטעמא דקורין בעריות לפי שנפשו של אדם מתאוה להן וצריך לקדש עצמו מהן. ומפטיר ביונה לפי שיש בה **גודל כח התשובה**:

שער הציון סימן תרכב ס"ק ו

(ו) וכוונתם, כי האדם חושב כמה פעמים לייאש את עצמו שאין יכול לתקן בשום אופן ועל כן יתנהג תמיד באופן א', ואם יגזור עליו הקדוש ברוך הוא למות ימות. אבל טעות הוא, **שסוף דבר יהיה, כל מה שהקב"ה רוצה מנפשו שיתקן מוכרח הוא לתקן, ויבא עוד פעם ופעמים לעולם הזה ובעל כרחו יוכרח לתקן**, ואם כן למה לו כל העמל למות ולסבול חיבוט הקבר ושאר צרות ולחזור עוד הפעם, וראיה מיונה, שהקב"ה רצה מאתו שילך וינבא, והוא מיאן בזה ונס לים, מקום שלא ישרה עליו עוד השכינה לנבאות כידוע, וראינו שנטבע בים ונבלע בדג והיה שם במעיו כמה ימים, ולפי הנראה בודאי לא יכול להתקיים דברי ה' יתברך, **ומכל מקום ראינו שסוף דבר היה שרצון ה' יתברך נתקיים וילך וינבא, כן הוא האדם בעניינו**. וזהו שאמרו באבות, ואל יבטיחך יצרך שהשאלו בית מנוס לך שעל כרחו אתה נוצר וכו'.

2 מחזור ויטרי סימן שנה (ר' שמחה מויטרי היה מתלמידיו של רש"י)

והשלישי מפטיר ביונה: משום **תשובת אנשי נינוה**:

שולחן ערוך הרב אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תרכב

והשלישי מפטיר ביונה לפי שיש בו **כח התשובה ושאינו יכולין לברוח מאת פני הקדוש ברוך הוא**

3 תלמוד ירושלמי מסכת סוכה פרק ה דף נה טור א /ה"א

אמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמה בית שואבה שמשם שואבים רוח הקודש על שם ושאתם מים בששון ממעייני הישועה דלמא רבי לוי ויהודה בר נחמן הוון נסבין תרתין סילעין מיעול מצמתה קהלא קומי רבי יוחנן אעל **רבי לוי** ודרש יונה בן אמיתי **מאשר** היה (שופטים א, לא) **אָשֶׁר** לא הוֹרִישׁ אֶת יִשְׂרָאֵל עִבְדוּ וְאֶת יוֹשְׁבֵי עֵבֶר וְאֶת יוֹשְׁבֵי צִדּוֹן וְכַתִּיב (מלכים א יז, ט) קוּם לְךָ צִרְפַּתָּה אֲשֶׁר לְצִדּוֹן עֵאל ר' יוחנן ודרש יונה בן אמיתי **מזבולון** היה דכתיב ויעל הגורל השלישי לבני זבולן למשפחתם וכתוב (יהושע פרק יט, יג) **וּמִשָּׁם עָבַר קְדָמָה מְזִכְרָה גְתָה חֶפְרָה עֵתָה קָצִין וְכַתִּיב (מלכים ב יד, כה) כְּדָבָר יְקִנְק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דָּבָר בְּיַד עֲבָדוֹ יוֹנָה בֶן אֲמִתִּי הַנְּבִיא אֲשֶׁר מָגַת הַחֶפֶר בְּשׁוֹבְתָא חוֹרִיתָא אַמִּי ר' לוי ליהודה בר נחמן סב לך אילין תרתין סילעיא ועול מצמת' קהלא קומי רבי יוחנן עאל ואמר קומיהון יפה לימדנו רבי יוחנן **אמו מאשר ואביו מזבולון** (בראשית מט, יג) **וַיִּכְרְתוּ עַל צִדּוֹן יָרֵךְ שִׁצְאָה מִמֶּנָּה מְצִידוֹן** היה וכתוב וירד יפו לא צורכא דילא וירד עכו אמר רבי יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית שואבה ושרת עליו רוח הקודש לשמחך שאין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח מה טעמא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים אמר רבי בנימן בר לוי והיה כנגן במנגן אין כתיב כאן אלא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים**

4 תלמוד ירושלמי מסכת חלה פרק ב דף נח טור ג /ה"א

הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה כדבר ה' אלהי ישרי אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמיתי הנביא אשר מגת החפר ר' חנניה ורבי מנא חד אמר כל מה שכיבש יהושע כיבש זה וחרנה אמר **יותר ממה שכיבש יהושע כיבש זה**

5 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף פז עמוד ב

אמר רבי יוחנן: מפני מה זכה ירבעם בן יואש מלך ישראל להמנות עם מלכי יהודה - **מפני שלא קבל לשון הרע על עמוס**. מנלן דאימני - דכתיב +הושע א+ דבר ה' אשר היה אל הושע בן בארי בימי עזיה יותם אחז יחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל. ומנלן דלא קיבל לשון הרע - דכתיב +עמוס ז+ וישלח אמציה כהן בית אל אל ירבעם מלך ישראל לאמר קשר עליך וגוי' וכתוב כי כה אמר עמוס בחרב ימות ירבעם וגוי'. אמר: **חס ושלום אמרו אותו צדיק כך, ואם אמר - מה אעשה לו? שכינה אמרה לו**.

6 רש"י מלכים ב פרק יד פסוק כו

(כו) מורה מאד - מיצר מאד קונטריאייש בלע"ז כמו אשר ימרה את פיד, ממרים הייתם, ותהיין מרת רוח (בראשית כ"ו ל"ה) ויש פותרים מורה מאד ירוד מאד לשון ירה בים:

7 מלבי"ם מלכים ב פרק יד פסוק כו

(כו) כי ראה. ר"ל שלא היה זה ע"י שעשו תשובה, רק שראה ה' שע"י עניים הם ממרים מאד, וכמתאישים מכל תקוה מפליגים ברשתם, וכיון שאינם מועיל בדרך העונשים וגם ראה שאם יניחם כך יאבדו כל אפס עצור וכו':

בראשית רבתי פרשת נח עמוד 66

[ז, א] בדור הזה. א"ר שמעון מכח הצדיקים המתים עתידים לחיות, מנין מאליהו התשבי, שכשהלך לצרפת קבלתו אשה בכבוד אמו של יונה בן אמת.

8 זוהר כרך ב (שמות) פרשת ויקהל דף קצז עמוד א

לא הוה בר נש דסליק לשמיא רוחא דיליה ונחית לבתר לתתא בר אליהו דאיהו סליק לעילא ונחית לתתא, ד"א מי עלה שמים דא אליהו, וירד דא יונה דנחת ליה נונא גו תהומי לעמקי ימא, יונה מחילא דאליהו קא אתא, אליהו סליק יונה נחית, דא שאיל נפשיה למימת ודא שאיל נפשיה למימת ובגין כך אקרי בן אמת, וכתוב (מלכים א יז) ודבר יי בפך אמת, מי צרר מים דא אליהו דצריר צרורא דמיא בעלמא ולא נחתו טלא ומטרא דשמיא, בשמלה, דא אליהו דהוה (נ"א מחי באדרתיה) מייתי

תרגום

דָּבָר אַחַר מִי עָלָה שָׁמַיִם - זֶה אֱלִיָּהוּ. וַיֵּרֵד - זֶה יוֹנָה, שֶׁהוֹרִיד אוֹתוֹ הַדָּג לְתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת לְעִמְקֵי הַיָּם. יוֹנָה בָּא מִכַּחוֹ שֶׁל אֱלִיָּהוּ. אֱלִיָּהוּ עָלָה, וַיֵּרֵד יוֹנָה יָרֵד. זֶה שָׁאֵל נַפְשׁוֹ לְמוֹת, וְזֶה שָׁאֵל נַפְשׁוֹ לְמוֹת. וּמִשׁוּם כֵּן נִקְרָא בֶּן אֱמֵת, וְכָתוּב (מִלְכִים א יז) וַדְּבַר יְיָ בַּפֶּךָ אֱמֵת.

9 מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה א

אתה אומר שלשה בניס הם אחד תבע כבוד האב וכבוד הבן. ואחד תבע כבוד האב ולא כבוד הבן. ואחד תבע כבוד הבן ולא בכבוד האב. ירמיה תבע כבוד האב וכבוד הבן שנאמר נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת (איכה ג מב) לכך נכפלה נבואתו שנאמר ועוד נוסף עליהם דברים (ירמיה לו לב) אליהו תבע כבוד האב ולא כבוד הבן שנאמר קנא קנאתי ליי אלהי צבאות וגוי (מלכים א' יט ז) ומה נאמר שם ויאמר ה' אליו לך שוב לדרכך מדברה דמשק וגומר ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט תמשח לנביא תחתיך שאין תלמוד לומר לנביא תחתיך אלא שאי איפשי בנבואתך. יונה תבע כבוד הבן ולא כבוד האב [שנאמר ויקם יונה לברוח וגו' מה כתיב] ויהי דבר יי' אל יונה שנית לאמר (יונה ג א) שנית נדבר עמו לא שלישיית.

10 ילקוט שמעוני יונה רמז תקמט

+א+ ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה', וכי מלפני ה' הוא בורח והלא כבר נאמר אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים וגוי וכתוב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, וכתוב בכל מקום עיני ה' צופות, וכתוב אם יחתרו בשאול משם ידי תקחם, וכתוב אין חשך ואין צלמות להסתר, אלא אמר יונה אלך לח"ל שאין השכינה נגלית שם שהגויים קרובי תשובה הם שלא לחייב את ישראל, משלו משל לעבד שברח מרבו כהן לבית הקברות אמר אברח לי לבית הקברות מקום שאין רבי יכול להלך אחרי, א"ל רבו יש לי עבדים כמותך, כך אמר יונה אלך לי לח"ל וגוי, אמר הקדוש ברוך הוא יש לי עבדים כמותך שנאמר והי הטיל רוח (סערה) [גדולה] אל הים, ויתן שכרה (בשמואל ברמז קי"ג):